

<p>RÚZSÁS LAJOS (1914–1981)</p>

1981. március 28-án, 66 éves korában váratlanul elhunyt Rúzsás Lajos, a történelemtudományok doktora, az MTA Dunántúli Tudományos Intézetének osztályvezetője, a Pécsi Tudományegyetem tanára, az egyetemes és magyar gazdaságtörténet nemzetközileg ismert szakembere.

Az Eötvös József Kollégium tagjaként a budapesti egyetemen végzett, és már 1939-ben megjelent doktori értekezésével a gazdaságtörténet problémáival jegyezte el magát. Ez irányú kutatásait haláláig folytatta. Előbb a fontos török elleni végvár, Eger vára uradalmának 16. századi gazdálkodását vizsgálta, lelkiismeretes alapossggal arra keresve választ, hogyan és miből tartották el katonáikat és fedezték a hadikiadásokat. Több kisebb, de fontos tanulmány után 1954-ben jelent meg a pécsi Zsolnay-gyár történetét tárgyaló monográfiája, az első magyarországi üzemtörténetek egyike. A kezdetben csak Pécs városa ipartörténetére vonatkozó kutatásait előbb a dél-dunántúli történelmi tájra, majd az ország egészére kiszélesítette, különös figyelemmel a korábban alig ismert mezővárosi fejlődésre. Idevágó tanulmányai jól mutatják a hazai adatokban és az egyetemes irodalomban való kiterjedt ismereteit és módszertani szempontból is útmutatók. Az ipar, a városok mellett azonban a mezőgazdaság, a parasztek helyzete is érdekelte. Alapvető tanulmányban vázolta a baranyai parasztság életét és a nagybirtokkal vívott küzdelmét, 1711 és 1848 között. Vizsgálta a jobbággyi gazdálkodás 18–19. századi formáit, fejlődését, s külön a Baranya megyei szőlőművelés történetét. Szerteágazó kutatásait a Magyarország története 1790–1848 című kötetének (1980) gazdasági fejezeteiben összegezte.

Kutató és történetírói munkájánál nem kisebb jelentőségű, amit a szervezésben és szerkesztésben nyújtott. Szerkesztője volt a Szigetvár 1566-os ostromának 400 éves évfordulójára kiadott nemzetközi tanulmánykötetnek, majd a mohácsi emlékkönyvnek. A dél-dunántúli, közelebről az észak-mecseki bányavidék regionális kutatási programjának, a kutatás módszerének egyik megfogalmazója és tudományos intézeti osztályvezetői minőségében irányítója volt. Mindehhez pedig 1970 óta az egyetemi oktatás járult: a Pécsi Tudományegyetem közgazdasági karán a gazdaságtörténetet adta elő.

Sokoldalú tevékenységét nagyfokú elmélyültség és egyetemes látókör jellemezte. Mindig a problémákat, a nehéz kérdéseket kereste, azok megoldásával viaskodott. A szakemberekhez szólt, a népszerűsítést kevésbé kereste, így a széles olvasóközönség előtt többnyire rejtve maradt munkásságának eredménye. Történész kollégái azonban megőrzik a lelkiismeretes kutató és a kedves jóbarát emlékét, munkái pedig a késői nemzedékek számára is fenntartják nevét.

Benda Kálmán